

**TÜRKİYE TİCARET, SANAYİ, DENİZ TİCARET
ODALARI VE TİCARET BORSALARI BİRLİĞİ**

**KAPASİTE RAPORU
DÜZENLENMESİ
ESASLARI**

BÖLÜM : I

**SANAYİ KURULUŞLARININ ODALARA KAYIT OLMA
VE KAPASİTELERİNİ TESPİT YÜKÜMLÜLÜĞÜ İLE İLGİLİ MEVZUAT**

ODALARA KAYIT OLMA MECBURİYETİ

5590 Sayılı Kanun'un 24.12.1981 tarih ve 2567 sayılı Kanunla değişik 9. Maddesi odalara kayıt mecburiyetini belirtmektedir.

Madde 9 - Ticaret siciline kayıtlı tacir ve bu Kanuna göre sanayici sıfatına haiz gerçek ve tüzel kişilerle şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerin bu Kanun gereğince mensup olacakları odalarına veya ajanlıklarına kaydolunmaya mecburdurlar.

Sermayesinin tamamı Devlete ve Özel İdarelere veya belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadi müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun ve sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin ve Özel İdarenin veya belediyenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikaları buldukları yerlerin odalarına kaydolunmaya mecburdur.

Bir merkeze bağlı olduğu halde müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi olmadığı halde kendi başına ticari muamele yapan yerler şube addolunur.

Sanayi odaları kurulan yerlerde, bu Kanunun tarifine uyan sanayiciler, sanayi odalarına kaydolunmakla ticaret odalarına kaydolunma mükellefiyetini yerine getirmiş olurlar. Ancak sanayiciler kendi sanayi mamüllerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret odaları veya ticaret ve sanayi odalarına da kaydolunmaya mecburdurlar.

Sanayiciler, kendi sanayi mamüllerinin satışı dışında başka ticari işlerle uğraştığı takdirde ticaret odasına da kaydolunmaya mecburdurlar.

Sanayi işletmesi sahiplerinin, işlerinin icabı olarak meşgul oldukları ticaret işleri bunların sanayici vasfını kaldırmaz. Bu gibiler arzu ettikleri takdirde ticaret odalarına da girmekte muhtardır.

BAKANLAR KURULU KARARI

Bakanlar Kurulunun 16/06/1975 tarih ve 7/9914 sayılı Kararı 28/OS/1975 tarih ve 15248 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

KARAR

Askeri ve sınıai seferberlik, plan ve program çalışmalarına ışık tutmak ve özellikle yurt savunması ile ilgili olarak ihtiyaç duyulan maddelerin yurt içinden sağlanması olanaklarının saptanması ve dolayısıyla memleketin üretim, ham ve yardımcı madde potansiyelinin bilinmesi ve devamlı olarak izlenmesi gayesiyle tüm imalat sanayiinde faaliyette bulunana kamu ve özel sektör tesislerinin saptanması için;

1. Kararnamenin yayımı tarihine kadar Ticaret ve Sanayi Odalarına Kapasite Raporu düzenlettirmemiş ve düzenlettirmiş olup da üç yıllık geçerlilik süresini doldurmuş olan, yıllık Fiili çalışma günleri ortalamasına göre muharrik kuvvet kullananlarda beş, kullanmayanlarda on ve daha fazla işçi çalıştıran, devamlı ve seri halde istihsal veya tamirat yapan tesisler mahalli sanayi, ticaret ve sanayi veya ticaret Odaları kanalı ile kapasite raporu düzenlettirerek, Türkiye Odalar Birliğine inceletmek ve onaylatmak zorundadırlar.

2. Bu tesisler, bünyelerinde meydana gelecek herhangi bir değişiklik halinde, ilgili mercilere müracaat ederek yeni kapasite raporu düzenlettireceklerdir.

3. Bu kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

4. Bu kararnameyi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yürütür.

GİRİŞ

1950'lerde başlayan liberasyon, savaş yıllarında biriken döviz rezervini hızla eritmiş, bunun sonucu olarak emekleme safhasında olan bir çok sanayi kuruluşu üretim için gerekli ham ve yardımcı maddeleri sağlayamaz duruma düşmüştür.

Bu duruma çözüm bulmak için Hükümetler Kararname ve sirkülerlerle piyasada darlığı hissedilen birçok malları ve hammaddeleri tahsise tabi tutulmuştur.

Tahsise tabi tutulan bu malların Kuruluşlar arası adil ve isabetli dağıtımını sağlamak ve ülkede mevcut sanayi kuruluşlarının üretim potansiyellerini ve hammadde tüketim kapasitelerini belirlemek amacıyla, Birliğimiz, 1956 yılında kuvvetli bir teknik kadro ile ülke çapında programlı bir çalışma başlatmıştır.

Bu çalışmalarda bütün işyerleri gezilerek, ihtiyaçları belirlenmiş, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Sümerbank ve ilgili sanayiciler ile yapılan görüşmelerde, muhtelif sanayi kolları için kapasite tesbitine esas kabul edilecek unsurlar ile darboğaz araştırma esasları saptanmıştır.

Bu çalışmalar neticesinde ayrıntılı bir şekilde zamanın İktisat ve Ticaret Vekaletine sunulmuş, anılan Vekalet de 31.11.1958 tarih ve 17377 sayılı yazıyla sanayi kuruluşlarının kapasitelerini tesbit görevini, 5590 sayılı Kanun'un 5. Maddesinin (d) bendi gereği Birliğimize vermiştir.

Başlangıçta "Sanayinin Zümreler İtibariyle Kapasitelerinin Tayininde Baz Teşkil Eden Unsurlar" adlı bir kitap hazırlanmış, 1956 yılından itibaren yapılan çalışmalardan edinilen tecrübelerle göre bu kriterlerde görülen eksiklikler giderilmiş ve mevcutlara yeni kriterler ilaveleri yapılarak kitap yenilenmiştir. Hazırlanan "Kapasite Esasları" kitabı Sanayi Bakanlığı'na sunulmuş, Bakanlık 9 Ekim 1961 tarih ve 12079 sayılı yazı ile kitapta yer alan kriterlerin kapasite tesbitlerinde esas kabul edilmesini bildirmiştir.

Kapasite Esasları kitabı 1968, 1978 ve 1985 yıllarına gözden geçirilerek yeniden basılmıştır. Bu güne kadar Birliğimizce ve odalarımızca hazırlanan kriter taslakları sonuçlandırılarak föy-volan şeklindeki kitaba ilaveleri yapılmıştır. Kapasite raporlarının incelenmesi sırasında durumu açık olmayan veya kritere uymayan durumlarda ve bazı kamu kuruluşlarının talebi ile işyerlerinde Birliğimiz etüt mühendislerince yapılan incelemeler kriter çalışmalarında yararlı olmaktadır.

Kapasite Esasları kitabı Birlik Yönetim Kurulu'nun kararı ile yeni bir çalışma yapılarak günümüz teknolojik gelişmeleri de göz önüne alınarak yeniden bastırılacaktır. Bu kapsamda Kapasite Esasları kitabının "Kapasite Raporlarının Düzenlenmesinde Dikkat Edilecek Hususlar" bölümü özünü değiştirmeden, uygulamadan karşılaşılan sorunlar ve aksaklıklar da dikkate alınarak yeniden yazılmıştır.

Mevcut kriterler ise; yürürlükten kaldırılması, yürürlüğün devam etmesi, değiştirilmesi veya yenilenmesi gerekenler belirlenerek gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

ODALARIN KAPASİTE RAPORU TANZİM YETKİSİ

5590 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanununa göre hazırlanmış Muamele Yönetmeliğinin 58. Maddesi sınai tesislerin kapasitelerinin tesbiti ile ilgilidir.

Madde 58 - Odalar çalışma alanlarında bulunan sınai müesseselerin kapasitelerini tesbit ederler ve bu kapasitelerini gösterir belge düzenlerler.

Odaların çalışma alanları içinde bulunan bütün sınai firmalarda kapasitelerini tesbit ettirmekle yükümlüdürler.

Ticaret ve Sanayi Odalarının ayrı ayrı kurulu bulunduğu yerlerde firma Sanayi Odasına kayıtlı ise kapasite raporları Sanayi Odalarıca düzenlenir. Bu hüküm bölge Sanayi Odaları için de geçerlidir.

Bir Odanın çalışma alanı içinde bulunan sınai tesislerine ait kapasite raporlarının o Odaca tanzim edilmesi esastır. Ancak, firma, çalışma alanları ayrı bulunan birden fazla Odaya kayıtlı üye ise bu firma, kapasite raporunu kayıtlı bulunduğu Odalardan dilediğine yaptırabilir.

Çalışma alanları içinde bulunan sınai tesislerin, kapasitelerinin tesbiti ve raporlarının tanzimi konusunda yeterli teknik kadroya sahip bulunmayan Odalar en yakın yerdeki bulunan Odaya müracaat ederek kapasitelerinin tesbiti ve raporlarını tanzim ettirebilirler.

Kapasite raporlarının tanziminde Birlikçe yayınlanan "Kapasite Esasları" kitabında belirtilen esaslar ile Birlikçe yayınlanacak genelgelere tesbit edilen prensiplere, tariflere, kriterlere riayet edilmesi şarttır.

Birlikçe onaylanmış bulunan kapasite raporlarında firma bilgilerine ilişkin değişiklikler, Birliğin izni alınmadan Odalarca yapılamaz. Bu konudaki değişiklikler Birliğin uygun görüşü alındıktan sonra ilgili Odaca yapılabilir. Birliğin bilgisi dışında yapılan değişiklikler geçersizdir.

KAPASİTE RAPORLARININ DÜZENLENMESİNDE

I. Tanım ve Kapsam

Kapasite raporu; sınıai üretim, sınıai hizmet ve inşaat sektörü ile maden işletmeciliğinde faaliyet gösteren tüm kamu ve özel sektör Kuruluşlarının üretim gücünü gösteren ve onay tarihinden itibaren üç yıl geçerliliği olan bir belgedir.

II. Kapasite Raporu Tanziminde Amaç

Kapasite raporları enin sınıai üretim gücünü tesbit etmek, ekonomik ve stratejik plan ve programlara ışık tutmak, sanayi sicil belgesi almak, teşvik, kota, tahsis, ihaleler ile bazı belgelerin alınması, gıda siciline kaydolunması, ithalat ve ihracatla ilgili işlemlerde kullanılmak gibi amaçlarla düzenlenirler.

III. Kapasite Raporu Tanzimi Zorunlu Kılan Mevzuat

1. 6946 sayılı Sanayi Sicil Kanunu
2. 5590 sayılı TOBB Kanunu
3. 28.5.1975 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 7/9914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
4. TOBB Muamalat Yönetmeliği (Madde 58) 5. İthalat ve İhracat Yönetmelikleri
6. 560 Sayılı Gıdaların Üretimi ve Tüketimi ve Denetlenmesine Dair KHK ve Yönetmelikleri
7. Teşviklerle ilgili Tebliğler

IV. Kapasite Raporlarının Düzenlenmesinde Dikkat Edilecek Hususlar

1. Formlar

1.1 Kapasite raporları; Birlikçe bastırılacak odalara gönderilen veya odalarca örneğine uygun hazırlanmış şekilde bilgisayarda yazılan A-4 ebadında formlara göre düzenlenir.

1.2. Kapasite raporları beş nüsha düzenlenir. Bir adedi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na, bir adedi firmaya verilmek üzere iki adedi Odaya gönderilir. İki adedi de Birliğimizde saklanır. Bölge odaları ise altı nüsha düzenleyebilir.

1.3. Kapasite raporlarının her nüshası; firma bilgilerinin olduğu tablo önde, Oda Onay Hanesi ile Birlik Onay Hanesi bulunan tablo (Tablo IV) en arkada, ek sayfalar da bu iki tablonun içinde bulunacak şekilde düzenlenir ve dağılmasını önleyecek şekilde nüshalar ayrı ayrı tel zımba ile tutturulur.

2. Ekspertler:

2.1 Kapasite raporunu düzenleyecek eksper heyeti, birisi üretim konusuyla ilgili mühendis, diğeri de odanın memuru raportör olmak şartıyla en az iki kişiden oluşur.

2.2. Odalar gerekli gördüğü takdirde bu heyete bir mühendis ile meslek grubundan bir müşahit ilave edebilir.

2.3. Konuyla ilgili mühendis bulunmadığı veya işyerinin özelliğinden dolayı kapasite raporu düzenlenmesinde karşılaşılan zorluklar nedeniyle en yakın odalardan veya Birlikten eksper mühendis talep edebilir.

2.4. Odalarda eksper olarak görev yapan mühendislerin, odalarda istihdam edilmesi veya odanın yetkili kılması gerekir.

2.5. Kapasite raporlarını imalat konusuyla ilgili mühendisin tanzim etmesi esastır. 2.6. Firmalarda çalışan mühendisler, kendi çalıştıkları firmaların kapasite raporunun tanziminde eksper olarak görev yapamazlar.

3. Kiralık Makina ve Tesisat:

3.1 Kısmen veya tamamen kiralanmış makina ve tesisat için kira mukavelesinde belirtilen kira başlangıç ve bitiş tarihleri ile kimden veya hangi firmadan kiralandığı eksper heyetince tesbit edilir. Raporun makina ve tesisatın yazıldığı tablonun (Tablo I) hemen altına bu bilgi yazılır. Kira mukavelelerinin odalarda muhafaza edilmesi, Birliğe gönderilmemesi gerekir.

3.2. Makina ve tesisatın kira mukavelesi bir yıldan az olmayacaktır. Kira müddeti bir yıldan fazla üç yıldan az ise geçerlilik süresi kira mukavelesinin bitiş tarihi olacaktır.

3.3. Kapasite raporlarının bir yıldan az bir geçerlilik süresiyle onaylanmaması esastır. Raporun düzenlenmesi ve onaylanması sırasındaki makul zaman kaybı dikkate alınarak bir yıldan az bir süre ile onaylanabilir. Ancak bu konudaki nihai karar birliğe aittir.

3.4. Makina ve tesisatın kira süresi üç yıldan fazla ise kapasite raporunun Birlikçe onayından itibaren üç yıllık geçerlilik süresi verilir.

3.5. Arazi ve/veya bina kiralık ise bu durum geçerlilik süresini etkilemez. Böyle durumlarda kapasite raporunun "Sermaye Kıymetler Durumu" tablosunda kiralık olan taşınmazlarla ilgili değer yazılmaz.

3.6. Makina ve tesisat için "Finansal Kiralama (Leasing)" yapılmış ise (3.1.)'e göre işlem yapılır.

4. Geçerlilik Süresi

4.1. Odalarca tanzim edilen kapasite raporları tanzim tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde incelenmek ve onaylanmak üzere Birliğe gönderilir. Birlik en geç bir ay içinde odalara bilgi verir.

4.2. Kapasite raporlarının geçerlilik süresi Birliğin tasdik tarihinden itibaren üç yıldır. Firmanın mağduriyetine sebebiyet vermemek için bu sürenin bitiminden önce kapasite raporunun yenilenmesine gereken titizlik gösterilmelidir.

4.3. Tanzim tarihinden itibaren en geç bir ay içerisinde tasdik edilmek üzere Birliğe gönderilmeyen kapasite raporlarının geçerlilik süresi raporun tarihi ile başlar. Ancak rapor tarihi ile Birliğe gelme tarihi arasındaki süre bir aydan fazla ise Birlik odadan ekspertizin yeniden yapılmasını talep edebilir.

4.4 Yazışmalarla süre kaybı halinde Birlik tasdik tarihi geçerlilik süresi başlangıcıdır.

5. Ön Kapasite Raporları

5.1. Ön kapasite raporu, tamamen yeni kurulmakta olan işletmeler için düzenlenir.

5.2. Ön kapasite yaptırmak belirli bir mükellefiyet olmayıp üyelerin taleplerine bağlıdır.

5.3. Ön kapasite tesbiti için odaya yapılacak talepte, işyerinin Odaya tescil ettirilmesi, binanın inşaatının tamamlanma aşamasında veya kiralanmış olması şarttır. Bu husus resmi vesikalarla belgelendirilmelidir. Bu vesikalar kiralamada mukavele, diğer hallerde arazi veya bina mülkiyetinin tapusu, inşaatta ise belediyeden, belediye hududları dışında ise ilgili mercilerden alınmış ruhsat ve tasdikli projedir.

5.4. Ayrıca, işyerinde su ve elektrik enerjisinin mevcut olması veya teminine dair ilgili kurumlarla mukavele yapılmış bulunması şarttır.

5.5. Ön kapasite talebinde yer alan makina ve tesisatın tamamı ithal yolu ile temin ediliyorsa; gayri kabili rücu (geri dönüşü olmayan) akdeditifin açıldığının belgelendirilmesi.

5.6. Tamamı yurt içinden temin edilmiş olan makina ve tesisatın, talep sahibi üyenin Odaya tescil ettirilmiş işyerinde mevcut veya imalatçı firma ile sipariş anlaşmasının olması ve talep sahibi firma mülkiyetinde bulunduğu belgelendirilmesi,

5.7. Makina ve tesisatın kısmen yurt dışından, kısmen de yurt içinden temin edilmesi halinde; yurt içinden temin olunanların imalatı tamamlayan makineler olması esastır. İthal makineler için 5.5. Maddedeki şartların sağlanması şarttır.

5.8. Bu raporların kapasite yönünden geçerlilik süresi (yukarıdaki şartlar geçerli olmak üzere) bir yıldır. Bu süre içinde kurulup çalışmaya başlamayan ve bu sebeple kati kapasitesini yaptırmamış olan tesislerin ön kapasiteleri iptal olunur.

5.9. Aynı tesis için ikinci bir ön kapasite tesbiti yapılamaz ve rapor tanzim edilemez. 5.10. Ön kapasite raporu düzenlenmesinde mevcut kriterlere uyularak kapasite hesapları yapılır ve kapasite raporu düzenlenir. Kriter mevcut değil ise kapasite hesapları fizibilite değerlerine göre veya tahmini üretim programına göre ve genel kapasite raporları tesbit kriterleri dahilinde yapılır.

5.11. Ön kapasite raporları düzenlenirken binanın, elektrik ve su bağlantılarının durumu, yerli makinelerin montajına başlanması ve ithal makinelerle ilgili akreditif açılması durumlarıyla ilgili yukarıda maddelerde geçen açıklamalar dikkate alınarak, kapasite raporunun "Kapasite Hesabı" tablosunda hesaplardan önce bu açıklamaların mutlaka yazılması şarttır.

6. Geçici Kapasite Raporları

6.1. Ön Kapasite Raporu düzenlenmiş, ancak montajını bu süre içerisinde tamamlayamayan veya geçerli nedeni olan tesislere, tesisin son durumuna göre bir yıl süreli olmak üzere ve kapasite raporunda yıllık tüketim kapasitesi (Tablo IV) bölümünün alt kısmına gerekçesi yazılmak koşuluyla geçici kapasite raporu düzenlenebilir.

6.2. Geçici kapasite raporları, kriteri hazırlık safhasında olanlar ile, işletmede üretimin aksamasına neden olacak makul bir sebebe dayanması halinde ve ilgili Odanın bu durumu bildirerek Birlikten talep etmesi halinde geçici olarak onaylanabilir. Ancak bu gibi hallerde kapasite raporunun ne kadar süre ile geçerli olduğu Birlikçe Tablo IV'de belirtilir.

6.3. Bu süre belirtmeyip sadece "geçici olarak onaylanmıştır" ibaresini taşıyan kapasite raporları sadece bir yıl süre ile geçerlidir.

6.4. Bu sürelerin bitiminden önce kapasite raporlarının, raporu tanzim eden eden oda tarafından kati kapasite raporu haline dönüştürülmesi için yenilenmesi gerekir.

V. KAPASİTE KRİTERLERİNİ UYGULAMA ESAS VE YÖNTEMLER-İ

Kapasite tesbiti yapılırken tesisin günde 8 saat, yılda 300 gün çalıştığı kabul edilir. Üretim kapasitesi ile ham ve yardımcı madde ihtiyaçları bu esasa göre hesaplanır.

Teknolojik sebeplerden ötürü kesintisiz çalışma zorunluluğu bulunan tesislerde, bu husus belirtilerek, günde 24 saat üzerinden kapasite tesbiti yapılır. (Örneğin; seramik fabrikaları, çimento fabrikaları, ark ocakları,

cam fabrikaları, petrol rafinerileri, tuğla kiremit fabrikaları ile sentetik iplik ve sentetik elyaf fabrikalarında olduğu gibi.)

300 günün üzerinde çalışma zorunluluğu olan bir kısım tesislerde (seramik, cam, çimento vb. gibi) bu zorunluluk belirtilerek kapasite tesbiti yapılabilir. Ancak bu tesislerin, tamir ve bakım için zorunlu duraklamaları da göz önüne alınmalıdır.

Kapasite Tesbit Yöntemleri

1. Kapasite raporlarının tanziminde Kapasite Esasları Kitabında belirtilen esaslar ile Birlikçe yapılacak duyurularda belirtilen prensip, tarif, yöntem ve kriterlere uyulması şarttır.

2. Bu kitap kapasite tesbit için kriter mevcut ise, bu kriterler dikkate alınarak üretim ham ve yardımcı madde kapasiteleri hesaplanır.

3. Tesbit edilmiş bir kriter mevcut değilse;

a. Üretimin çeşitli safhalarında (bu safhalar genellikle hammadde hazırlama, şekillendirme, imalat, ambalajlama safhalarıdır) kronometre yöntemiyle darboğaz araştırması yapılarak kapasite tesbit edilir. Darboğaz araştırması yapılırken kapalı ve açık sahanın yükleme, boşaltma, hammadde ve mamul madde depolama işlemlerine elverişli olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

b. İmalat belirli bir formüle göre cereyan ediyor ise, bu formül yardımıyla reaksiyon süresi nazarı dikkate alınarak kapasite hesabı yapılabilir.

c. Yukarıda belirtilen durumlara uymayan hallerde son yılın (şayet varsa son üç yılın) Fiili üretim ve sarfiyatı esas alınır ve eksperin uygun bulunduğu bir gelişme payı ilavesiyle bir tesbit yapılabilir. (Maden çıkarılması, tiner, petrol gibi imalatlar, kağıt vb. kesim işlemleri) Ancak bu gelişme payı hiçbir zaman % 25'i geçmemelidir.

4. Fason iş yaptıran firmalara kapasite raporu düzenlenemez.

5. Aynı çatı altında birden fazla firmaya ait işyeri mevcut ise ve her biri için ayrı ayrı kapasite Raporu düzenlenmesi talep edildiğinde, makina ve tesisatın bina içinde birden fazla işyeri olduğu görüntüsü vermesi, muhasebe ve işçi kayıtlarının farklı olmasına dikkat edilmesi gerekir.

6. Aynı firmanın farklı yerlerde işyerleri bulunduğu takdirde her biri için ayrı ayrı kapasite raporu düzenlenebilir. Ancak aynı üretimi tamamlayan farklı işyerleri varsa tek raporda birleştirilmesi gerekir.

7. Komple sanayi tesislerin bir bölümünün kiraya verilmesi halinde, kiralayan firmalara veya taşeron firmalara kapasite Raporu düzenlenemez. (Örnek: komple yağ tesisleri, un ve yem fabrikaları, çimento fabrikaları, vb.)

Seri İmalat Tanımı

Seri halde yapılan üretim için tezgah ve yardımcı makinalar ile yeterli sayıda çalışan işçilerden oluşan bant sistemi veya planlanan üretime göre dizilmiş tezgah grubunun olması şartı ile, kapasite hesabı eksper tesbitleri de göz önüne alınarak seri üretim olarak hesaplanır.

Teknolojik Zorunluluk

İmalat durdurulduğu zaman, makina ve tesisatta büyük hasar meydana gelir ve işletmede büyük hammadde ve enerji kayıplarına neden olunursa, o işletmede teknolojik zorunluluk vardır. Bu nedenle imalat günde üç vardiya devam eder.

VI. KAPASİTE RAPORUNA YER ALAN TERİMLERİN TANIMI VE ODALARCA DOLDURULMASI ESASLARI

- a) **Odası** : Kapasite raporunu tanzime yetkili Odanın ismi, b) Sanayi Sicil No : Varsa Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na verilen Sanayi Sicil Numarası,
- c) **Ticaret Sicil No** : Ticaret Sicili Memurluklarınca verilen numara, d) Oda Sicil No : Odaların kendi bünyelerinde üyelerine verdikleri numara,
- e) Ön kapasite raporları için büyük harflerle "ÖN" kelimesi kapasite raporu ibaresinin üst ortasına ve her sayfasına yazılır.
- f) **Rapor Tarihi** : Kapasite raporunun tanzimi tarihi, Oda tarafından verilecek,
- g) **Rapor No** : Odanın kendi bünyesinde kapasite raporlarına verdiği sıra numarası,
- h) **Firma Ünvanı** : Ticaret sicilinde tescil ve ilan edilen ünvan,
- i) **İş Yeri ve Büro Adresi** : Firmanın işyeri ile büro olarak kullandığı yerin açık adresi (il, ilçe, mahalle, cadde, sokak, bina ve daire no'su veya ada ve parsel no'su vb.)
- j) **Telefon ve faks numaraları** : Alan koduyla birlikte işyeri ve büro telefon ve telefaks numaraları yazılacak. Ayrıca e-mail ve internet adresi de yazılabilir.

- k) **Üretim Konusu** : Firmanın ürettiği başlıca mamullerdir. (Tablo II'deki üretimleri kapsayan mamullerin genel adı),
- l) **İşyeri Durumu** : Tesisin üzerine kurulduğu arazi sahası, kullanılan kapalı saha (katlar dahil) (M2) inşaatın tipi (çelik kontrüksiyon, betonarme, karkas v.b) ve mal sahibi veya kiracı olduğu,
- m) **Sermaye Kıymetler Durumu**: Arazi ve bina ile makina ve tesisat değerleri, diğer sabit kıymetler ve döner sermaye, firmaların ilgili belge ve kayıtlarına göre beyan edecekleri değerler dikkate alınarak doldurulur.

Kiralık olan arazi ve bina ile makina ve tesisat değerleri yazılmayacaktır.

Tescilli sermaye firmanın Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilen sermayesidir. Şahıs firmalarında tescilli sermaye beyan esası üzerinden alınır.

a) **Personel Durumu** : Firmanın Sosyal Sigortalar Kurumu'na verdiği prim bordrolarında yer alan mühendis, teknisyen, usta, işçi ve idari personelin ortalama sayısı, yeni kurulan tesislerde ekspertiz tarihindeki sigortalı personel sayısı, ön kapasite raporlarında ise, varsa fizibilite raporundaki işçi sayısı, yoksa eksper heyetine uygun görülecek sayı yazılır.

Çıraklık mukavelesi ile çırak çalıştıran iş yerlerindeki mukaveleli çırak adedi işçi sütununun altına ilave edilir. Bu çıraklar kapasiteye tesir eden hesaplamalarda dikkate alınmaz.

b) **Yabancı Sermaye** : Kapasite ile ilgili tesiste yabancı sermaye varsa ülkesi ve sermaye oranı belirtilir.

c) **Gayri Maddi Hak** : Gayri maddi haklardan herhangi birini kullanıyorsa o kutu işaretlenir ve sağ tarafa ülkesi yazılır.

d) **Kalite Kontrol Cihazı, Laboratuvarı ve Arıtma Tesisi** : Varsa kare işaretlenir.

e) **Makina ve Tesisat (Tablo I)** : Tesiste mevcut makina ve teçhizatın ismi, teknik özellikleri ve kapasite hesaplanmasında esas alınan tüm bilgiler her makina ve teçhizat için ayrı ayrı belirtilecektir.

Şayet makina ve teçhizat bu sahifeye sığmazsa ek sahife kullanılabilir.

Kapasite Esasları kitabında puanlamayı gerektiren makina ve cihazlar için puanlar yazılır. Yerli veya ithal makinalar durumuna göre işaretlenir. Motor gücü, beygir gücü cinsinden (HP) yazılır. Motor gücünün dışında elektrik enerjisi ile çalışan bir cihaz mevcut ise (rezistans kaynak trafoları gibi) bunları da çektiği elektrik enerjisi KW cinsinden yazılır. Puanlar, motor güçleri ve çekilen enerji miktarları eksperler tarafından toparlanarak toplam hanesine yazılacaktır.

Diğer taraftan tesiste mevcut kontrol laboratuvarı cihaz ve aletleri belirtilir.

Tesiste kiralanmış makina ve tesisat varsa Tablo I'in altına "Kiralanan Makina ve Tesisat başlığı ilave edilir ve kiralama süresi sonu ve kiraya veren firmanın T.Sicil No'su ve ünvanı da açıklanır.

Kiraya veren firmanın geçerli kapasite Raporu varsa ve kalan makina-tesisat ile üretime devam edebiliyorsa, kiraya verilen makina tesisat Tablo I'den çıkarılarak yeni kapasite raporu düzenlenir. Veya kapasite raporunda kiraya verilen makina ve tesisatın üretimi ile ilgili bölümü içeren iptal yazısı gönderilir. Kapasite raporundaki diğer kısımlar geçerliliğini korur. Firmanın makina ve tesisatının tamamı kiraya verilmiş veya eldeki makina tesisat ile üretime devam edemeyecek durumda ise Oda kapasite raporunun iptali ile ilgili (Ek: 3) yazısını Birliğe gönderir.

r) **Kapasite hesaplama tablosu (Tablo III)** : Firmaya ait kapasite raporunun hangi maksatla düzenlendiği; ön kapasite; ilk kapasite (oda ve ünvan değişikliği), yenileme (süre dolumu), Tevsi durumlarında kutular işaretlenir. Bu tabloda kapasite hesapları, kapasite , esasları kitabında belirtilen yöntem ve kriterlere göre yapılmalıdır.

s) **Üretilen Mallar (Tablo II)** : Bu tabloya; üretilen malın ismi, özelliği miktarı ve birimleri Tablo III'deki hesaplamalar gözönünde tutularak genel tanımlardan kaçmak suretiyle ayrı ayrı yazılmalıdır.

t) **Yıllık Tüketim Kapasitesi (Tablo IV)** : Kapasite hesap tablosunda ve neticeleri gösterilmiş olan ana ve yardımcı tüketim maddeleri ile ambalaj maddelerinin cinsleri birimleri ve miktarları ayrı ayrı (rakamla ve yazıyla) yazılır. Ana ve yardımcı madde isimlerinin yazılmasında o maddelerin teknik isimlerinin yazılmasına dikkat edilmeli, marka ticari ve özel isimlerden kaçınmalıdır.

u) Eksper heyeti tarafından düzenlenen kapasite raporları Oda yetkililerince tetkik edilip, kaç sahifeden ibaret olduğu ve varsa o firmaya ait eski kapasite raporunun Birlikçe verilmiş onay tarihi ve no'su yazılmak suretiyle "eski kapasite raporunu hükümsüz kılar" kısmı doldurulur. Oda onay hanesi, Oda mührü veya kaşesi ile mühürlenip imzalanır. İmza atanların mutlaka isim ve ünvanları yazılmalıdır.

v) Matbu kapasite raporlarına sahife ilavesi yapıldığı taktirde her ilave sahifenin boş kısmına Odası ve firma ünvanı açık olarak yazılmalı ve bu ek sahifeler Oda mührü veya kaşesi ile mühürlenmelidir.

w) Tanzim edilmiş olan bu kapasite raporlarına örneği ilişik sevk yazısı ile Oda tarafından Birliğe gönderilir. Birliğe gönderilecek kapasite raporlarında her firma için ayrı ayrı sevk yazısı düzenlenecektir. (EK. 1)

x) Kapasite raporları ile ilgili olarak Birliğimize yapılacak müracaatlarda Birliğin onay tarih ve numarası mutlaka belirtilecektir.

y) Kapasite raporları bilgisayarda veya daktiloda okunaklı bir şekilde doldurulması, eksperlerce raporlarda yapılan düzeltmelerin parafe edilerek mühürlenmesi gerekir.

z) Kapasite raporlarının onaylanması aşamasında Oda onayı aranacaktır. Fotokopilerin onayında ise Birlikçe onaylanmış nüshlardan çekilen fotokopiler "Aslının Aynı" kaşesi basılarak onaylanacaktır.

VII. BİRLİKÇE DOLDURULACAK KISIMLAR

- a) Birinci sahifede; ..... Odası üzerindeki kod hanesi, firma erişim no, geçerlilik süresi sonu,
- b) Tablo II'de yer alan üretilen mallara ait birim kodu ve madde kodu numarası,
- c) Dördüncü sahifedeki Birlik onay tarih ve numarası, , d) İncelenen kapasite raporları Birlik mühendislerince bütün sayfalar (Ön sayfa hariç) parafe edilir, yıllık tüketim kapasitesi (Tablo IV) sayfasına kaşesini basar, imzalar ve tarih atar.

VIII. KAPASİTE RAPORLARINDA YAPILACAK İPTAL VE DEĞİŞİKLİK İŞLEMLERİ

A- İptal İşlemleri:

a) Odalarca iptal edilecek kapasite raporları:

Firmalara ait kapasite raporları, aşağıdaki nedenlere istinaden Odalarca iptal edilecek ve örnekleri ilişikte sunulan yazılar ile en kısa sürede Birliğe bildirilecektir. (EK: 2)

1. Tesisin başka bir firmaya devir edilmesi, kısmen veya tamamen kiraya verilmesi veya geri alınması,
2. İşyerinin değiştirilmesi sonucu, makina ve tesisat tablosunda kapasiteye etki edecek bir değişikliğin saptanması halinde eski kapasite Raporu iptal edilir ve yerine yenisi tanzim edilir. İşyeri değişikliğinde makina ve tesisat tablosunda kapasiteye etki edecek bir değişikliğin olmaması halinde yeni adresi Birliğe bildirilir. (EK: 3)

3. Firmanın sanayicilik ve üreticilik vasfını kaybetmesi,
4. Kuruluşun feshi veya iflas etmesi,
5. Şahıs firmalarında firma sahibinin vefatı,
6. Firmanın üretimi bırakması veya işyerinin devamlı kapalı olduğunun Odaca tesbit edilmesi,
7. Herhangi bir nedenle firma kaydının Odaca silinmesi,
8. Firmanın faaliyet konusunu değiştirmesi veya işyerinin başka bir il'e nakletmesi ve/veya başka bir Odaya kaydolunmak suretiyle yeni bir kapasite raporu tanzim ettirmesi,
9. Tabii afetler nedeniyle makina ve tesisatın harap olması ve uzun zaman çalışmaz durumda bulunduğu tesbiti,

10. Geçerlilik süresi biten kapasite raporları.

b) Birlikçe iptal edilecek kapasite raporları

1. Aynı ilde iki Odanın bulunması ve firmanın iki Oda'ya üye olması ve iki Oda'dan da kapasite raporu düzenlettirmesi durumunda Ticaret Odasından alınan kapasite raporu,
2. Aynı firmanın ayrı iki İl'de bulunan Odalarca (Sanayi Odası veya Ticaret ve Sanayi Odası olması halinde) aynı tesise verilen kapasite raporlarından eski tarihli olanı,
3. Geçerlilik süresi dolmuş firmalara ait kapasite raporları,
4. Yetkili mercilerin göstereceği lüzum üzerine, Birlikçe mahallinde yapılan tetkik sonucu iptal edilen kapasite raporları,
5. Birlikçe iptal edilen kapasite raporları hakkında, en geç bir ay içinde Oda'lara bilgi verilecektir.

B- Değişikliklere ait işlemler

1. Kapasite raporlarında yazılı bilgilerden herhangi birinin değişikliğe uğraması halinde Örneğin; ön sayfada yer alan firma bilgileri, makina ve tesisat tablosunda kapasite hesaplarını etkilemeyecek değişiklikler ile ihtiyaç maddelerinde bir kaç kalemi geçmeyecek miktar ve isim değişiklikleri) ilişikteki değişiklik yazı örneğine göre Birliğimize bilgi verilecektir.

2. Birliğin izni alınmadan bu değişiklikler yapılamaz. Bu konudaki değişiklikler Birliğin uygun görüşü alındıktan sonra ilgili odaca yapılabilir.

EK 1 Kapasite Raporu Onay Yazı Örneği:

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Genel Sekreterliği ANKARA

Konu: Kapasite raporu onayı.

Aşağıda T.Sicil Numarası ve unvanı belirtilen üyemizin işyerinde mevcut üretim araçlarının yerinde yapılan ekspertizi sonunda yürürlükteki yöntem ve kriterlere göre tanzim edilmiş bulunan kapasite raporundan (5) adet ilişikte takdim edilmiştir.

Tetkiki ile onaylanmış 2 adedinin Odamıza gönderilmesini arz ederiz.

Saygılarımla

EK: 5 Adet Kapasite Raporu

T.Sicil No

T.Unvanı

Rapor No

EK : 2 İptal İşlemi Yazı Örneği:

T. Odalar ve Borsalar Birliği Genel Sekreterliği
ANKARA

Konu: Kapasite raporu iptali.

Odamız üyelerinden aşağıda T. Sicil Numarası ve unvanı yazılı firmanın, Birliğimizce ...../...../..... tarih ve ..... numara ile onaylanmış bulunan kapasite raporu aşağıda belirtilen nedenle iptâl edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla,

Kapasite raporunun iptâl nedeni:

T.Sicil No.

T.Unvanı

Üretim Konusu

Rapor No.

EK: 3 Değişiklik Yazı Örneği

A) Firma Bilgilerine İlişkin Değişiklik

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genel Sekreterlięine
ANKARA

Konu: Firma bilgilerine ilişkin değişiklikler.

Odamız üyelerinden ..... T. Sicil numaralı .....
..... Firmasının Birlięinizce ..... /...../..... tarih ve .....
numara ile onaylanmış bulunan kapasite raporunda firma bilgilerine ilişkin aşağıda belirtilen değişiklik yapılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederiz.
Saygılarımızla.

ESKİ : .....

YENİ: .....

B) Kapasiteye İlişkin Değişiklik

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Genel Sekreterlięine
ANKARA

Konu: Kapasiteye ilişkin değişiklik

Odamız üyelerinden ..... T. Sicil numaralı .....
..... firmasının Birlięinizce..... /...../..... tarih ve .....
numara ile onaylanmış bulunan kapasite raporunda nedenleri belirtilen ve tablolar
itibariyle açık hesaba gösterilen aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

Bilginizi ve gereğini arz ederiz.
Saygılarımızla.

IX. YENİ KRİTERLERİN HAZIRLAN'MASI İLE, MEVCUT KRİTERLERDE GELİŞEN TEKNOLOJİK ŞARTLARA GÖRE YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN DEĞİŞİKLİK TASLAKLARININ HAZIRLANMASI VE BUNLARIN YÜRÜRLÜĞE KONULMA ESASLARI

1) Kapasite Esasları Kitabında yer almamış bulunan üretim konuları için önerilen kriter taslakları ile mevcut sektörlerle ilgili kriterlerde yapılması zorunlu görülen değişiklik taslakları Odalar tarafından hazırlanabileceği gibi Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından da hazırlanabilir.

2. Odalar tarafından hazırlanan kriter taslakları Birliğe intikal ettirilir.

3. Gerek Birliğin hazırlamış olduğu ve gerekse Odalarca Birliğe intikal ettirilmiş kriter taslakları, Birlik tarafından tüm Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odalarının veya konu ile ilgili sanayi kuruluşlarının yoğun olduğu bölgelerdeki Odaların görüşlerinin alınması için gönderilir. Odalar sözkonusu taslaklar hakkındaki görüşlerini verilen süre içinde Birliğe intikal ettirmekle yükümlüdürler.

4. Odalar tarafından gönderilen görüşler arasında uyum var ise sözkonusu kriter taslağı gerekli redaksiyonun yapılmasından sonra Birlik Sanayi Müdürlüğünce Birlik Yönetim Kurulu'na sunulur. Oda görüşleri arasında gerekli uyum temin edilememiş ise Birlik Sanayi Müdürlüğü elemanları kriter taslağı ile ilgili Sanayi Kuruluşlarının en çok olduğu yörelerde konu ile ilgili olan uzmanlar ve kuruluş yetkililerinin iştiraki ile bir toplantı yaparak taslağa son şeklini verir. Hazırlanan bu taslak Birlik Yönetim Kurulu'na sunulur.

5. Birlik Yönetim Kurulu kararı ile uygun görülen kriter taslakları Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın "bilgilerine" sunulur.

<i>TÜRKİYE TİCARET, SANAYİ, DENİZ TİCARET ODALARI VE TİCARET BORSALARI BİRLİĞİ</i>			
KAPASİTE RAPORU			
.... RAPORU			
Sanayi sicil No :		Rapor Tarihi :	
Oda Sicil No :		Rapor No :	
Ticaret Sicil No :		Geçerlilik Süresi Sonu	
Firma Unvanı	:		İşyeri Tel (Kodlu)
Tescil Markası	:		
İş Yeri Adresi	:		Faks
Büro ve İdare Merkezi Adresi	:		e-mail :
Büro ve İdare Merkezi Adresi			Büro Tel (
Bağlı olduğu Holding :			
Üretim Konusu			İmalat Gr. No:
			Meslek Gr.No:
İşyeri Durumu	Sermaye-Kıymetler Durumu (TL)		Personel Durumu
Arazi (m ²) :	Arazi ve Bina	:	Mühendis
Toplam Kapalı saha (m ²) :	Makine ve Tesisat	:	Teknisyen
Bina inşaat tipi :	Diğer Sabit Kıymetler	:	Usta
Mal sahibi : ☐	Döner Sermaye	:	İşçi
Kiracı : ☐	Toplam Tescilli Sermaye	:	Çıracak
			İdari Pers
			Toplam
Yabancı Sermaye	Gayri Maddi Hak.	İhracat Durumu	Kalite kontrol
Ülkesi :	Patent : ☐	Bedeli : (\$)	Cihaz-Laboratuvar
Firması :	Know-how : ☐	(Firma beyanına göre)	☐ Var ☐ Yok
Oranı % :	Lisans : ☐	Yılı :	Aritma Tesisi
	Ülkesi :		☐ Var ☐ Yok
ISO 14000 Belgeniz var mı?	Deşarj İziniz var mı?	Emisyon izniniz var mı?	
☐ Var ☐ Yok	☐ Var ☐ Yok	☐ Var ☐ Yok	
Yukarıda unvanı yazılı işletmenin iş yerinde mevcut ve özellikleri belirtilmiş makine ve tesisatın yürürlükteki yöntem ve kriterlere göre günde 8 saat yılda 3000 işgünü üzerinden hesaplanan mamul kapasitesi ile ana, yardımcı ve ambalaj maddeleri tüketim kapasitesini kapsayan işbu rapor ...../...../..... günü tarafımızdan düzenlenmiştir.			
RAPORTÖR	EKSPER	EKSPER	MÜŞAHİT

TABLO I		MAKİNE VE TESİSAT (Firmaya Ait)			Sayfa ( )
Adet	CİNS VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ	Puan	Yerli ithal	Gücü (BG- KW)	Kaç yıldır amortisman a tabi
	MAKİNE VE TESİSAT (KİRALIK)				
AMORTİSMANA TABİ İKTİSADİ KIYMETLERİN KAYITLI OLDUĞU DEFTERLER (Noter Onay Tarihi ve Numaraları)		Defteri Kebir : Yevmiye : Envanter :			
TABLO II YILLIK ÜRETİM KAPASİTESİ					
CİNS-ÖZELLİK TİCARİ VE TEKNİK ADI		Miktar	Birim	Madde Kodu	

TABLO : III

KAPASİTE HESABI

Sayfa ( )

Raporun hangi maksatla düzenlendiği Ön Kapasite İlk Kapasite Yöneleme Tevzii

T.sicil no:

Firma ünvanı :

TABLO : IV YILLIK TÜKETİM KAPASİTESİ (ana, yardımcı ve ambalaj maddeleri) sayfa ( )

Madde Kodu	Cinsi Özellikleri ve Teknik Adı	Birim	M İ K T A R	
			Rakam ile	Yazı ile
<p>İşbu kapasite raporu ..... sayfadır ve firmanın TOBB tarafından .../.../..... tarih ve ..... sayı ile onaylı Kapasite Raporunu geçersiz kalır.</p>				
ODA ONAYI	TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ ONAYI		TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ ONAYI TARİH VE NO	
			<p>Bu kapasite raporu 1. sayfada Birlikçe tesbit edilen “Geçerlilik süresi sonu”na kadar yürürlüktedir.</p>	

**SICAK HADDEHANE KAPASİTELERİ
TESBİTİ HAKKINDA**

**T.C.
SANAYİ BAKANLIĞI
Sanayi Dairesi Reisliği**

Ankara
17 Eylül 1966

Dosya No : .....
Sayı : .....
Eki: .....
Konu: .....

**TÜRKİYE TİCARET ODALARI, SANAYİ ODALARI VE
TİCARET BORSALARI BİRLİĞİ
ANKARA**

İşin yeknesaklığını temin bakımından bundan böyle haddehanelerin hadde kapasitelerinin mahalli Sanayi ve Ticaret Odalarınca değil, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğince tesbit edilmesi hususunda gereğini rica ederim.

Sanayi Bakanı a.
Sanayi Dairesi Reisi

**SICAK HADDEHANE KAPASİTELERİNİN BİRLİKÇE
TESBİTİ VE ODALARCA BİRLİKTE EKSPER HEYETİ
TALEP EDİLMESİ**

Odalarca kapasite tesbiti için o konuda uzman eksper temin edilememesi halinde, Odalar Birliği'nden eksper talep edilebilir. Ancak, Odalar Birliği'nce tesbit ve talep edilecek ekspertiz ücretinin gönderilmesi gereklidir.

Sıcak haddehane kapasitelerinin tesbitinde de Odalar Birliği'nce tesbit ve tayin edilen ekspertiz ücretinin yatırılmasından sonra iş ve personel durumuna göre sıraya konularak eksper hey'eti gönderilir.

Ön Kapasite Kriterleri

Sanayi tesislerinin üretime geçmeleri halinde bu üretim için gerekli ham ve yardımcı madde stoklarını temin amacıyla firma talebi üzerine ön kapasite Raporu tanzim edilebilmektedir.

Odalarımızla müştereken hazırlanmış olan bu kriterlerin tetkikinden de anlaşılacağı üzere, bir yıl süre ile geçerli olan bu raporun tanzimi, bazı şartların yerine getirilmesine bağlıdır.

Kriterde yazılı şartların yerine getirilip, getirilmediği behemahal ayrıntılı olarak kapasite raporunda belirtilmelidir.

Kapasite raporunun birinci sayfasının yukarı kısmına büyük harflerle **ÖN KAPASİTE** ibaresi konulmalıdır.

Mevcut bu tesisin tevsii halinde, ilave tesis için tanzim edilecek ön kapasite raporunun, müstakilen tanzim edilmesi esastır. (Bazı Odalar bu gibi hallerde, hem mevcut tesisin kapasitesini, hem de ön kapasiteye konu olan tesisin kapasitelerini bir raporda göstermektedir ki, bu hatalıdır.)

Ön Kapasite Tesbitlerinin Genel Şartları

Ön kapasite, tamamen yeni kurulmakta olan işletmelerle, kurulu işletmelerin mevcut tesislerini ikmal ve tevsi etmek veya değişik iş kollarına geçmek için vaki teşebbüsleri ile ilgili talepleri doğrultusunda ve aşağıdaki şartlarla tesbit olunur.

1) Ön kapasite yaptırmak belirli bir mükellefiyet olmayıp, üyelerin taleplerine bağlıdır.

2) Ön kapasite tesbiti için vaki talepte, işyerinin Oda'ya tescil ettirilmesi binanın kiralanmış olması veya makina ve tesisatın kurulmasını ve işlemlerini gerektirmeyecek şekilde plan ve projeye bağlanmış olarak halen inşaada bulunması şarttır. Bu husus resmi vesikalarla belgelendirilmelidir. Bu vesikalar kiralamada mukavele, diğer hallerde arazi veya bina mülkiyetinin tapusu, inşaata ise belediyeden, belediye hudutları dışında ise ilgili mercilerden alınmış ruhsat ve tasdikli projedir. Ayrıca işyerinde su ve elektrik enerjisinin mevcut olması veya teminine dair ilgili kurumlarla mukavele yapılmış bulunması şarttır.

3) Ön kapasite talebinde yer alan makina ve tesisatın tamamı ithal yolu ile temin ediliyorsa;

a- Makina ve tesisat Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. veya benzeri kuruluşlar aracılığıyla dış kredilerden yararlanarak ithal edilecek ve mal bedelleri ihracatçı firmaya yurt dışında ödenecek tahsislerde firma ile banka arasında akdedilen mukavelenin tasdikli sureti, akreditifin gayrikabili rücu (geriye dönüşü mümkün olmayan) açıldığına dair Sınai Kalkınma Bankası veya benzeri kuruluşların yazısı.

b- 6224 sayılı Yabancı Sermaye Kanunu veya Özel Kanunlarla yabancı sermaye iştiraki tanınan tesislerde, yabancı ortağın "ayni sermaye" olarak getireceği makina ve tesisat için yabancı firma ile yapılmış olan mukavele, proforma faturalar, katalog ve yatırıma ait proje ile Bakanlar Kurulunun bu yatırıma ait kararı ve ilanı ve Ticaret Bakanlığı müsaadesinin Odaya verilmesi şarttır.

Ayrıca yukarıda a ve b bendlerinde belirtilen durumda olan tesislerin yatırıma ait proje, makina ve tesisin proforma faturaları ve gerektiğinde katalogların Oda'ya tevdi edilmesi mukavelelerinde saptanmış normal ithal süreleri içinde fiilen ithal edilmiş olacağına ilgili üyece Odaya hitaben yazılı taahhüde bağlanması, yatırımcının ithal edeceği tesis veya makinaların bazı tamamlayıcı parçalarını yurt içinde yaptıracaksa bunların yurt dışından ithal olunacaklara ait ithal süresi içinde tamamlanacak şekilde kat'i siparişe bağlandığını Odaya tevsik etmesi gerekir.

Tasdik edilmek üzere Birliğe gönderilecek beş nüsha Ön Kapasite Raporuna a ve b bendlerinde Oda'ya tevsik edilmesi istenen belgelerin birer adet fotokopisi ilave edilir.

4) Ön kapasite talebinde yer alan makina ve tesisat kısmen veya tamamen yurt içinden temin ediliyorsa;

a. Tamamı yurt içinde temin edilmiş olan makina ve tesisatın; talep sahibi üyenin Odaya tescil ettirilmiş işyerinde mevcut olması ve talep sahibi firma mülkiyet ve tasarrufunda bulunduğu resmi defter kayıtları ve

vesikalarla tevsik edilmesi, işyerinde lüzumlu su ve elektrik enerjisinin mevcut ve işyerinin montaja hazır durumda olması ve makina ile tesisatın montajına fiilen başlanmış bulunması şarttır.

b. Makina ve tesisatın kısmen yurt dışından, kısmen de yurt içinden temin edilmesi halinde; yurt içinden temin olunanların aynı imalatı tamamlayan makineler ile bu makinelere ait tesisatın bir bölümünün tamamlaması esastır. Bu durumda kurulacak tesislerde ithal edilecekler için 3. maddede belirtilen hususların yerine getirilmesi gerekir.

Yurt dışından temin edilen ithal malı makinalarla, yerli imal edilenlerin fabrika inşaatı; makina ve tesisatı barındıracak durumda olmadığı takdirde ithalatçı veya yerli imalatçıdan makinaların fiilen satın alındığının ve mülkiyetine geçmiş bulunduğunun resmi defter kayıtlarından belgelenmesi şarttır.

5) Yukarıdaki şartları haiz olan ön kapasite tesbitlerini gösteren raporlar T.Odalar Birliği'nin onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer ve bu kapasiteler liberasyon, kota anlaşmalı memleketler ve fuar kontenjanları tahsislerinde dikkate alınır.

6) Bu raporların kapasite ve tahsis yönünden geçerlilik süresi (yukarıdaki şartlar geçerli olmak üzere) bir yıldır. Bu süre içinde kurulup çalışmaya başlamayan ve bu sebeple kat'i kapasitesini yaptırmamış olan tesislerin ön kapasiteleri iptal olunur.

7) Ön kapasite ile alınan tahsisin sadece talep sahibi üye adına çıkmış olması veya İthalat Yönetmeliğinin ilgili maddesi gereğince Ticaret Bakanlığı'nca devir müsaadesinin verilmiş olması, akreditifli ithalatta; tahsise ait akreditiflerin gayrikabili rücu olarak açılmış olması ve mal bedellerinin transferi için Merkez Bankasına müracaat edilmiş olunması, vesikalar mukabili ithalatta; malın orijinal belgelerinin ilgili bankaya gelmiş olması ve transferi için Merkez Bankasına müracaat edilmiş olunması, mal mukabili ithalatta; malın gümrüğe gelmiş ve çekimi için orijinal vesikaların bankaca firmaya tevdi edilmiş olması, ayrıca her üç ödeme şekline göre yapılacak ithalatta da firmanın hiçbir şekilde ithalattan vazgeçmeyeceğini ilgili bankaya taahhüt etmiş olması ve durumları gösterir yazıyı bankadan alarak Odaya tevdi etmesi şarttır.

Tahsis alan firmalar: Yukarıda belirtilen şartlar ve süreler dahilinde kuruluşunu tamamlayıp fiili faaliyete geçerek aldıkları tahsislerle ithal ettikleri maddeleri bu tesiste tükettiklerini belgeleyemezlerse haklarında İthalat Yönetmeliği'nin ilgili maddesi uygulanır.

8) Aynı tesis için (maliki, mutasarrıfı veya kiralayan aynı veya değişik olsun) ikinci bir ön kapasite tesbiti yapılamaz ve rapor tanzim edilemez.

Ayrıca bir kısım Odalar tarafından tanzim edilerek tasdik için Birliğimize gönderilen ön kapasite raporlarına yukarıda belirtilen kriter şartlarının gerçekleşme durumlarının açıkça yazılmadığı veya sevk yazılarına "firma ön kapasite için aranan şartları haizdir" gibi genel bir ifade kullanıldığı görülmektedir. Bu gibi noksanlıklar da lüzumsuz yazışmalara ve işlerin gecikmesine neden olmaktadır.

Bu aksaklıklara meydan verilmemesi için ön kapasite raporu düzenlenmesinde kriterlere uyularak bunların gerçekleşme durumlarının raporda açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

YENİ KRİTERLERİN HAZIRLANMASI İLE, MEVCUT KRİTERLERDE GELİŞEN TEKNOLOJİK ŞARTLARA GÖRE YAPILMASI DÜŞÜNÜLEN DEĞİŞİKLİK TASLAKLARININ HAZIRLANMASI VE BUNLARIN YÜRÜRLÜĞE KONULMA ESASLARI

1. Kapasite Esasları Kitabında yer almamış bulunan branşlar (dallar) için önerilen kriter taslakları ile mevcut sektörlerle ilgili kriterlerde yapılması zorunlu görülen değişiklik taslakları Odalar tarafından hazırlanabileceği gibi, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından da hazırlanabilir.

2. Odalar tarafından hazırlanan kriter taslakları Birliğe intikal ettirilir.

3. Gerek Birliğin hazırlamış olduğu ve gerekse Odalarca Birliğe intikal ettirilmiş kriter taslakları, Birlik tarafından tüm Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odalarının veya konu ile ilgili sanayi kuruluşlarının yoğun olduğu bölgelerdeki Odaların görüşlerinin alınması için gönderilir. Odalar sözkonusu taslaklar hakkındaki görüşlerini verilen süre içinde Birliğe intikal ettirmekle yükümlüdürler.

4. Odalar tarafından gönderilen görüşler arasında uyum var ise, sözkonusu kriter taslağı gerekli redaksiyonun yapılmasından sonra Birlik Sanayi Dairesi Başkanlığınca Birlik Yönetim Kuruluna sunulur. Oda görüşleri arasında gerekli uyum temin edilememiş ise Birlik Sanayi Dairesi elemanları kriter taslağı ile ilgili sanayi kuruluşlarının en çok olduğu yörelerde konu ile ilgili olan uzmanlar ve kuruluş yetkililerinin iştiraki ile bir toplantı yaparak taslağa son şeklini verir. Hazırlanan bu taslak Birlik Yönetim Kuruluna sunulur.

5. Birlik Yönetim Kurulu kararı ile uygun görülen kriter taslakları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 9.10.1961 gün ve 12079 sayılı yazılan gereğince "bilgilerine" sunulur.

Kapasite Tesbitindeki Esaslar ve Metodlar

A) Esaslar:

Kapasite tesbitindeki genel olarak tesisin 8 saat 300 günlük çalışma rejimine göre çalıştığı esas kabul edilir ve bu sebeple de üretim kapasitesi ile ham ve yardımcı madde ihtiyaçları bu esasa göre hesap edilir. Teknolojik sebeplerden ötürü kesintisiz çalışma zorunluluğu bulunan tesislerde, bu husus belirtilerek, kapasite tesbiti yapılabilir. Örneğin; seramik fabrikaları, çimento fabrikaları, cam fabrikaları, petrol rafinerileri, tuğla-kiremit fabrikaları, deri ve kösele fabrikaları ile sentetik iplik fabrikalarında olduğu gibi.

300 günün üzerinde çalışma zorunluluğu olan bir kısım tesislerde (seramik, cam, çimento vb. gibi) bu zorunluluk belirtilerek kapasite tesbiti yapılabilir. Ancak, bu tesislerin, tamir ve bakım için zorunlu duraklamaları da nazarı dikkate alınmalıdır. Örneğin; bir seramik fırının 2 yılda bir defa bakıma alındığı ve bakım süresinin 2 ay olabileceği düşünülerek (ancak bu konuda son karar mercii Türkiye Odalar Birliği'nindir.) çalışma süresi tesbit edilir.

B) Metodlar:

Bu kitapta, kapasite tesbiti için kriter mevcut ise, bu kriterin tatbiki suretiyle üretim ham ve yardımcı madde kapasiteleri hesaplanır. Tesbit edilmiş bir kriter mevcut değilse,

a) Üretimin çeşitli safhalarında, kronometre ile darboğaz araştırması yapılarak kapasite tesbit edilir. Darboğaz araştırması yapılırken kapalı ve açık sahanın yükleme, boşaltma ve depolama işlemlerine elverişli olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

b) İmalat muayyen bir formüle göre cereyan ediyor ise, bu formül yardımıyla reaksiyon süresi nazarı dikkate alınarak kapasite hesabı yapılabilir.

c) Her üç durumun da tatbiki imkanı olmayan hallerde, son yılın (şayet varsa son üç yılın) Fiili üretim ve sarfiyatı esas alınacak ve eksperin uygun bulduğu bir gelişme payı ilavesiyle bir tesbit yapılabilir.

Ancak bu gelişme payı hiç bir zaman % 25'i geçmemelidir.

